

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СТАБІАС Сергій Миколайович

УДК 336.763

**РИНОК КОРПОРАТИВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ:
РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

**АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Чернігів – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Чернігівському національному технологічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Кужелєв Михайло Олександрович,
Університет державної фіскальної служби України,
директор Навчально-наукового інституту
фінансів, банківської справи.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Поліщук Євгенія Анатоліївна,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри корпоративних фінансів і контролінгу;

доктор економічних наук, професор
Селіверстова Людмила Сергіївна,
Київський національний торговельно-економічний
університет Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри фінансів.

Захист відбудеться «28» грудня 2019 р. о 10³⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 79.051.04 у Чернігівському національному технологічному університеті за адресою: 14035, м. Чернігів, вул. Шевченка, 95, ауд. 318.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Чернігівського національного технологічного університету за адресою: 14035, м. Чернігів, вул. Шевченка, 95.

Автореферат розісланий «26» листопада 2019 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, професор

В. В. Виговська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ринок корпоративних цінних паперів є важливим інструментом стабілізації соціально-економічного розвитку країни. Він відіграє ключову роль у національній фінансовій системі, адже надає змогу забезпечити фінансування потреб економічних агентів (держави, корпорацій та домогосподарств). Ринок корпоративних цінних паперів сприяє акумуляції капіталу та трансформації його в інвестиційні ресурси для фінансування виробничої та соціальної сфер, структурній перебудові економіки країни, позитивній динаміці соціальної структури суспільства, підвищенню добробуту кожного громадянина за допомогою володіння й вільного розпорядження цінними паперами.

У той же час, розвиток світового господарства, якому притаманні інтеграційні риси, базується на багаторівневій інфраструктурі, яка має стабільну тенденцію до розширення та модернізації. Зростання вимог до безпеки проведення операцій на ринку цінних паперів з фінансовими активами пов'язане, насамперед, із нарощенням обсягів інвестування, розширенням спектру послуг фінансових посередників, підвищенням вимог до якості розрахунків і захисту прав власності у процесі обігу та зберігання цінних паперів. Все це формує запит на пошук адекватного інструментарію регулювання ринку корпоративних цінних паперів, який би дозволив забезпечити його ефективний та безпечний розвиток з огляду на світові тенденції та вітчизняну специфіку функціонування фінансової системи. Тому актуалізується необхідність формування сучасного теоретичного базису функціонування ринку корпоративних цінних паперів та пошук якісно нових форм та методів його регулювання.

Вагомий внесок у дослідження теорії і практики функціонування ринку корпоративних цінних паперів зроблено такими зарубіжними вченими, як З. Боді, Е. Бредлі, Л. Вільямс, Дж. Гелбрейт, Е. Доллан, Ч. Доу, Н. Менк'ю, А. Маршал, Р. Метрон, Я. Міркін, Р. Кіосакі, Р. Коуз, К. Редхед, Б. Рубцов, Дж. Сорос, Р. Тьюзл, Т. Тьюзл, У. Уайлдер, У. Шарп та ін.

Питанням становлення та розвитку ринку корпоративних цінних паперів присвячено праці вітчизняних учених: Г. Азаренкової, М. Ананьєва, В. Базилевича, В. Виговської, А. Загороднього, В. Корнєєва, М. Кужелева, І. Лютого, Т. Майорової, О. Мозгового, С. Мошенського, С. Науменкової, В. Опаріна, В. Оскольського, А. Пересади, Л. Примостки, Є. Поліщук, І. Рекуненко, Л. Селіверстової, Д. Тарасюка, Н. Ткаченко, І. Школьник та ін.

Відаючи належне науковим розробкам вказаних авторів, які є ґрунтовними та суттєвими для розвитку теоретичних уявлень про регулювання ринку корпоративних цінних паперів, слід зазначити що низка питань не отримала достатньої уваги та потребує подальших досліджень. Зокрема, недостатньо вивченими та дискусійними залишаються підходи до формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів адекватного до сучасних викликів вітчизняної фінансової системи та особливостей її функціонування. Важливим є дослідження специфічних рис та періодизації розвитку ринку корпоративних цінних паперів в Україні. Також, існує

об'єктивна необхідність розробки вітчизняної моделі регулювання ринку корпоративних цінних паперів в умовах динамічного зовнішнього середовища та визначення пріоритетних напрямів його розвитку. Зазначене свідчить про актуальність теми дисертаційної роботи та обумовило визначення її мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи:

– кафедри фінансів і кредиту Харківського інституту фінансів Київського національного торговельно-економічного університету за темою: «Стратегія розвитку фінансових відносин умовах економічних перетворень» (номер державної реєстрації 0117U005690), у межах якої автором досліджено економічний зміст регулювання ринку корпоративних цінних паперів України;

– кафедри фінансів, банківської справи та страхування Чернігівського національного технологічного університету МОН України за темою: «Науково-прикладні засади управління фінансово-економічною безпекою на макро-, мезо- та мікрорівні» (номер державної реєстрації 0118U004409), в межах якої запропоновано концептуальний підхід до формування механізму регулювання розвитку такого ринку.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад функціонування національного ринку корпоративних цінних паперів та розробка на цій основі науково-практичних рекомендацій щодо формування механізму регулювання його розвитку.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

– розкрити економічний зміст регулювання ринку корпоративних цінних паперів;

– визначити детермінанти становлення та розвитку ринку корпоративних цінних паперів в Україні;

– розвинути концептуальні підходи до формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів;

– аргументувати засадничі підходи до модернізації інфраструктурного забезпечення функціонування ринку корпоративних цінних паперів;

– охарактеризувати інформаційне та методологічне забезпечення регулювання розвитку ринку корпоративних цінних паперів;

– визначити сучасний стан та тенденції розвитку ринку корпоративних цінних паперів України;

– розробити та сформулювати пропозиції щодо практичної реалізації моделі регулювання ринку корпоративних цінних паперів в умовах динамічного зовнішнього середовища;

– обґрунтувати стратегічні орієнтири розвитку національного ринку корпоративних цінних паперів.

Об'єктом дослідження є ринок корпоративних цінних паперів.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, науково-методичних положень і прикладних аспектів забезпечення умов розвитку ринку корпоративних цінних паперів та формування механізму його регулювання.

Методи дослідження. У процесі виконання дисертаційної роботи використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, що дозволило реалізувати концептуальну єдність наукового дослідження щодо формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів. Серед них: діалектичні, структурні та системні методи, які застосовано при розкритті економічного змісту регулювання ринку корпоративних цінних паперів; порівняльний та факторний методи використано для узагальнення та систематизації підходів до підвищення конкурентоспроможності національного ринку корпоративних цінних паперів, які враховують сучасні тенденції розвитку міжнародних фінансових ринків; методи синтезу та наукового узагальнення, які використано при розкритті інфраструктурного, інформаційного та методологічного забезпечення функціонування ринку корпоративних цінних паперів; економіко-математичні методи використано при розробці дескриптивної моделі регулювання ринку корпоративних цінних паперів в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань функціонування та регулювання ринку корпоративних цінних в Україні, статистичні дані Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національного банку України, Державної служби статистики України, аналітичні матеріали, монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних учених, інформаційні ресурси мережі Інтернет, особисті спостереження та розрахунки здобувача.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дисертаційної роботи, які визначають її наукову новизну, полягають у наступному:

удосконалено:

– концептуальні підходи до формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів на засадах системності, що, на відміну від відомих, об'єднує принципи, завдання, методи та підсистеми забезпечення функціонування ринку й дозволяє комплексно впливати на загрози розвитку, запобігаючи та мінімізуючи їхні негативні наслідки в умовах динамічного зовнішнього середовища;

– науково-методичний підхід до обґрунтування ролі інфраструктурного забезпечення функціонування ринку корпоративних цінних паперів, яке, на відміну від наявних наукових розробок, представлене як складна підсистема ринку цінних паперів, сутність якої полягає в забезпеченні ефективної взаємодії діяльності емітентів та інвесторів через організацію фінансового посередництва, технічних механізмів, торговельного та інформаційного просторів для здійснення операцій із цінними паперами;

– положення щодо модернізації інформаційного та методологічного забезпечення регулювання та розвитку ринку корпоративних цінних паперів на основі задіяння комплексу взаємопов'язаних заходів, які формують сприятливі передумови для ефективної торгівлі фінансовими активами та дають можливість учасникам ринку отримувати своєчасно актуальну інформацію для прийняття інвестиційних рішень;

– модель регулювання ринку корпоративних цінних паперів, в основу якої, на відміну від відомих, покладено аналіз його структурних та часових властивостей, що дає можливість оцінювати, прогнозувати й впливати на тенденції та ефективність його розвитку;

набули подальшого розвитку:

– понятійний апарат економічної науки у частині уточнення дефініції «ринок корпоративних цінних паперів» (яку, на відміну від відомих, представлено як важливий сегмент фінансового ринку, що є механізмом взаємодії попиту та пропозиції на корпоративні цінні папери і впливає на соціально-економічні відносини між суб'єктами купівлі-продажу цих фінансових інструментів), що забезпечує логіку та комплексність дослідження національного ринку корпоративних цінних паперів та сприяє формуванню основи для визначення подальших напрямів його розвитку;

– теоретичні уявлення щодо особливостей становлення національного ринку корпоративних цінних паперів, які, на відміну від наявних, передбачають виділення основних етапів його розвитку задля діагностики та нейтралізації негативних тенденцій, що дасть змогу підвищити рівень його інвестиційного потенціалу;

– підходи щодо формування пріоритетних напрямів розвитку національного ринку корпоративних цінних паперів із урахуванням динамічного макроекономічного середовища, зокрема: вдосконалення державного регулювання та нагляду на ринку цінних паперів щодо захисту прав інвесторів; укрупнення та консолідація існуючих фондових бірж; забезпечення зростання ліквідності і прозорості ринку цінних; створення ринку залучення капіталу для мало- та середньокапіталізованих емітентів. Це закладає основу удосконалення механізму управління конкурентоспроможністю ринку, що дозволить забезпечити його інтеграцію до світового фінансового ринку.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення дисертації, отримані висновки та рекомендації мають практичну цінність для вирішення завдань, пов'язаних з удосконаленням процесів регулювання та розвитку ринку корпоративних цінних паперів в Україні.

Отримані в дисертаційному дослідженні результати використані у роботі:

– Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку при розробці нормативної документації, що регламентує діяльність суб'єктів на фінансовому ринку (довідка БН від 21.06.2019);

– ТОВ «Аграрно-інвестиційний центр» при аналізі макроекономічних показників фінансового ринку (курсу національної валюти, індексу споживчих цін, процентних ставок за новими депозитами, індексу виробництва базових галузей тощо) (довідка № 72/168 від 24.10.2018).

Положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі:

– Харківського інституту фінансів Київського національного торговельно-економічного університету при викладанні навчальних дисциплін «Фінансовий ринок», «Ринок цінних паперів» (довідка № 1378/01-08 від 05.12.2018);

– Чернігівського національного технологічного університету при викладанні навчальних дисциплін: «Фінансовий ринок», «Фінансове посередництво» (довідка № 305/08-239 від 26.02.2019).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є завершеною, самостійною працею, у якій наукові положення, висновки і рекомендації відображають результати особистих досліджень автора. Внесок автора у працях, опублікованих у співавторстві, конкретизований у списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційної роботи обговорювалися й отримали позитивну оцінку на 8 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Strategiczne pytania swiatowej nauki – 2013» (Przemysl, 2013); «Фінансовий і банківський менеджмент: досвід та проблеми» (Донецьк, 2013); «Інвестиційно-інноваційні засади розвитку національної економіки в ринкових умовах» (м. Ужгород-Мукачеве, 2015); «Розвиток фінансового ринку в Україні: проблеми та перспективи» (м. Полтава, 2015); «Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектора України» (м. Ірпінь, 2018); «Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції» (м. Ірпінь, 2019); «Проблеми розвитку фінансових інститутів ЄС» (м. Київ, 2019); «Актуальні проблеми менеджменту та фінансів в сучасних глобалізаційних процесах» (м. Ірпінь, 2019).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження опубліковані у 19 наукових працях загальним обсягом 8,95 друк. арк., з яких особисто автору належить 4,85 друк. арк., у тому числі: 11 статей у фахових виданнях України обсягом 7,45 друк. арк., в т. ч. 5 – у виданнях, що включені в міжнародні наукометричні бази, 8 праць апробаційного характеру обсягом 1,5 друк. арк.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 216 сторінок. Основний зміст дисертації викладено на 177 сторінках. Робота містить 24 таблиці, 15 рисунків (з них 2 займають 2 повні сторінки), 10 додатків, розміщених на 19 сторінках. Список використаних джерел налічує 195 найменувань і розміщений на 18 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, охарактеризовано наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів.

У першому розділі **«Теоретичні аспекти регулювання ринку корпоративних цінних паперів»** обґрунтовано економічний зміст регулювання ринку корпоративних цінних паперів; досліджено генезу ринку корпоративних цінних паперів в Україні; розвинуто концептуальні підходи до формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів.

Серед ключових понять, які пов'язані з предметом дисертаційної роботи, є поняття «ринок цінних паперів». Аналіз наукових праць зарубіжних та вітчизняних учених показав, що у процесі історичного розвитку трактування змісту цього поняття зазнавало певних трансформацій, що значною мірою

зумовлювалося як суспільними пріоритетами, так і позицією окремих авторів щодо розуміння їх сутності.

Дослідивши та проаналізувавши різні наукові підходи, у роботі визначено поняття «ринку корпоративних цінних паперів», а також розкрито його мету, завдання, основні функції та розглянуто відповідний інструментарій.

На основі узагальнення наявних теоретичних підходів до визначення сутності та особливостей процесу регулювання ринку корпоративних цінних паперів з'ясовано, що у фінансовій науці відсутній єдиний підхід до вирішення зазначеного питання й зумовлює необхідність поглиблення теоретичних досліджень щодо цього процесу з боку держави як невід'ємної частини функціонування будь-якої ринкової системи (рис. 1)

Рис. 1 Система державного регулювання ринку корпоративних цінних паперів в Україні

Джерело: розроблено автором.

Зазначено, що поява та подальший розвиток цінних паперів як інструменту ринку корпоративних цінних паперів є тривалим процесом, на який впливає велика кількість зовнішніх та внутрішніх факторів, що визначає потребу в узагальненні та використанні досвіду для підвищення ефективності його діяльності у майбутньому. Тому вивчення процесів, що супроводжують формування та розвиток ринку корпоративних цінних паперів, є важливою основою його регулювання.

У роботі запропоновано періодизацію розвитку ринку корпоративних цінних паперів в Україні з огляду на трансформації, які відбувались під впливом політичних, соціальних та економічних факторів, і виділено основні етапи розвитку ринку, що забезпечує логіку ретроспективного дослідження. Слід зазначити, що визначальною характеристикою розвитку національного ринку корпоративних цінних паперів є постійна змінюваність. Аналіз тенденцій кожного

етапу дозволяє розробити комплекс заходів для нейтралізації загроз у майбутньому та уможлиблює підвищити рівень інвестиційного потенціалу ринку.

В роботі запропоновано наукову концептуалізацію механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів, яку представлено через сукупність взаємопов'язаних елементів, що включають мету, завдання, принципи, методи та забезпечення, консолідована дія яких дозволяє забезпечити функціонування такого механізму (рис.2).

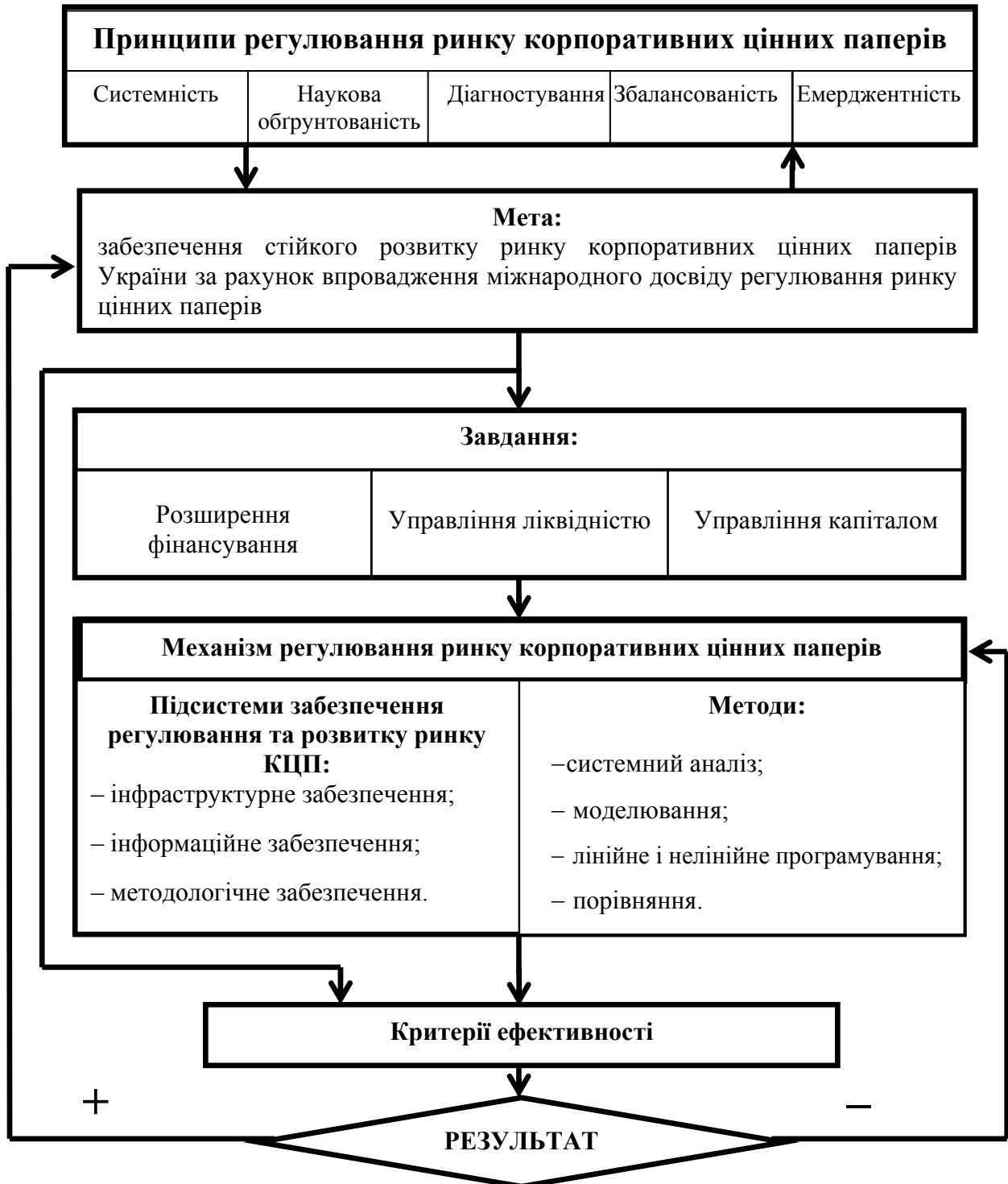

Рис. 2 Концептуальні підходи до формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів

Джерело: складено автором.

Критеріями ефективності регулювання ринку корпоративних цінних паперів слід вважати активізацію інвестиційної діяльності фізичних осіб на такому ринку, підвищення ефективності використання фінансових інструментів та забезпечення на цій основі ліквідності ринку цінних паперів України в цілому.

На основі проведеного дослідження ідентифіковано три групи чинників, які у довгостроковій перспективі впливають на розвиток ринку корпоративних цінних паперів – інфраструктурні, ринкові та фінансові. Так, до першої групи чинників (інфраструктурних) віднесено: законодавчу та політичну стабільність, що має важливе значення для результативного функціонування фінансової системи країни, зокрема фінансового ринку; відкритість учасників ринку, тобто рівень прозорості та доступу до інформації про емітента; рівень розвитку інститутів фінансового ринку; розвиненість інституційних інвесторів; насиченість цінними паперами, тобто наявність достатньої кількості ліквідних фінансових інструментів у вільному обігу; інвестиційні потреби економічних суб'єктів. До другої групи чинників (ринкові) віднесено макроекономічні показники, такі як: обсяг і динаміка ВВП; галузева структура макроекономіки, що представляє собою сукупність галузей, тобто однорідних господарських одиниць з особливими умовами функціонування; регіональна структура економіки та зовнішня економічна кон'юнктура. Ці показники є важливою умовою регулювання та розвитку ринку корпоративних цінних паперів. До третьої групи чинників (фінансові) віднесено фінансову глибину та рівень монетизації; стан державних фінансів; обсяг і структуру динаміки заощаджень; структуру джерел фінансування суб'єктів господарювання; динаміку та тенденції фінансових потоків тощо. На основі впливу запропонованих чинників здійснюється процес функціонування та розвитку ринку корпоративних цінних паперів, а також вони слугують індикативними показниками для прийняття інвестиційних рішень учасниками ринку.

У другому розділі «**Характеристика елементів механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів**» проаналізовано інфраструктурне забезпечення функціонування ринку корпоративних цінних паперів та розвинуто засадничі підходи до його модернізації; надано характеристику інформаційного та методологічного забезпечення регулювання ринку корпоративних цінних паперів; розроблено модель регулювання ринку корпоративних цінних паперів в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Для забезпечення реалізації функцій ринку корпоративних цінних паперів повинна функціонувати його розвинена інфраструктура з широким спектром фінансових інструментів та механізмом ефективної взаємодії учасників ринку. Доведено, що для оптимізації кількісних параметрів інфраструктурного забезпечення ринку корпоративних цінних паперів слід керуватися тезою, що основним фактором обмеження його зростання є обсяг економії на витратах – кількість об'єктів інфраструктурного забезпечення зростає до того часу, поки економія на витратах, що пов'язана з укладанням ринкових операцій, не почне перекиватися збільшенням витрат, пов'язаних із використанням адміністративного механізму, необхідного для утворення та функціонування інфраструктури.

Інвестиційний процес та створення ефективно діючого ринку корпоративних цінних паперів здійснюється на основі функціональної взаємодії фінансових посередників, фондових бірж й інших структурних елементів. При цьому ключова роль в сучасних умовах належить саме фондовим біржам.

За офіційними даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку станом на 01.01.2019 ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку України мали 5 суб'єктів: Фондова Біржа «Перша Фондова Торгова Система» (ПФТС); Фондова біржа «Перспектива»; Українська Біржа (УБ); Українська Міжбанківська Валютна Біржа (УМВБ); Фондова Біржа «ІННЕКС». Аналітичні дані свідчить, що основна частка торгів відбувається на трьох фондових біржах: «Перспектива», «Перша Фондова Торгова Система», «Українська Біржа». Така тенденція концентрації торгів є позитивною. Крім того, спостерігається підвищення прозорості ринку через спрощення доступу до інформації.

Проведений аналіз свідчить, що обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2018 році зменшився на 37,1 % порівняно з 2017 роком та становив 79,62 млрд грн (рис. 3). Зменшення обсягу торгів акціями відбулося за рахунок продовження роботи з очищення фондового ринку та підвищення прозорості біржового сегменту.

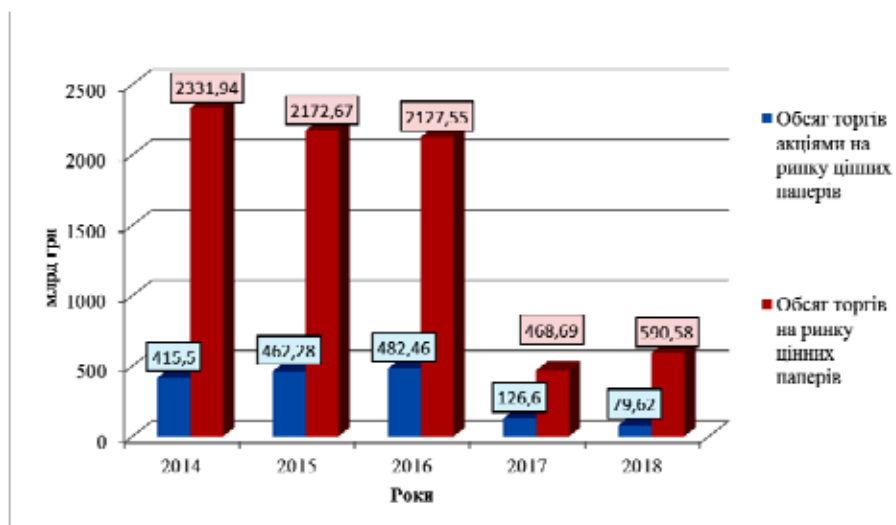

Рис. 3 Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2014–2018 рр.

Джерело: побудовано автором за даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Ефективне інформаційне забезпечення ринку корпоративних цінних паперів формує сприятливі передумови для ефективної торгівлі фінансовими активами. Повнота, адекватність, достовірність та своєчасність інформації свідчать про сильну форму інформаційної ефективності ринку цінних паперів та дозволяють його учасникам одержати необхідні дані без додаткових зусиль та фінансових витрат. Це, в свою чергу, сприяє зниженню рівня трансакційних витрат у процесі торгівлі фінансовими активами.

Дослідження показало, що в Україні однією з ключових проблем функціонування та розвитку ринку корпоративних цінних паперів є інформаційна асиметрія. Це негативно впливає на механізм ефективного ринкового ціноутворення на фінансові інструменти, зменшує його ліквідність,

створює нерівні умови для учасників ринку у доступі до необхідної інформації, зменшує обсяги ринку тощо.

Зазначено, що здійснення ефективної торгівлі фінансовими активами на ринку корпоративних цінних паперів обумовлюється діяльністю інформаційних агентств через надання повної, достовірної та своєчасної інформації для прийняття інвестиційних рішень учасниками ринку.

Методологічне забезпечення як елемент механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів також відіграє вагомий роль у ефективному його функціонуванні. Однією з важливих ознак глобалізаційних процесів в економіці визначено фінансову глибину, під якою розуміється відношення суми грошей та квазігрошей до ВВП. Чим більша фінансова глибина економіки – тим більша потреба у ефективно функціонуючому ринку корпоративних цінних паперів, який забезпечує залучення та перерозподіл тимчасово вільних фінансових ресурсів юридичних та фізичних осіб.

Для удосконалення методологічного забезпечення ринку корпоративних цінних паперів в Україні запропоновано такі основні заходи: модернізація результативних показників, які характеризують ефективність функціонування ринку корпоративних цінних паперів; забезпечення узгодженості дій усіх державних органів, які беруть участь у регулюванні ринку корпоративних цінних паперів; імплементація у вітчизняну практику світового досвіду регулювання ринку корпоративних цінних паперів з урахуванням національних особливостей; обґрунтування чіткої та єдиної методології проведення державного фінансового контролю органами державної влади за учасниками ринку з метою недопущення порушень та зловживань.

Ефективне регулювання ринку корпоративних цінних паперів неможливе без використання сучасних методів економіко-математичного моделювання, інструментів економетричного прогнозування та аналізу великих даних. В роботі запропоновано концептуальний підхід до моделювання структурних та часових властивостей на ринку корпоративних цінних паперів (рис. 4).

Запропонований концептуальний підхід до моделювання структурних та часових властивостей на ринку корпоративних цінних паперів передбачає розробку дескриптивної моделі його регулювання в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Доведено, що визначення ключових пріоритетів розвитку сучасних ринків корпоративних цінних паперів та ефективне застосування інструментів їх регулювання неможливе без застосування комплексу моделей та методів економіко-математичного моделювання. Визначено, що базовими методами моделювання часових та структурних властивостей функціонування ринку корпоративних цінних паперів є моделі статистичного оцінювання та сценарної обробки даних.

У третьому розділі **«Практична реалізація концептуальних підходів до формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів»** проаналізовано поточний стан ринку корпоративних цінних паперів України; розвинуто підходи до реалізації моделі регулювання ринку корпоративних цінних паперів в умовах динамічного зовнішнього середовища; обґрунтовано положення щодо пріоритетних напрямів розвитку національного ринку корпоративних цінних паперів.

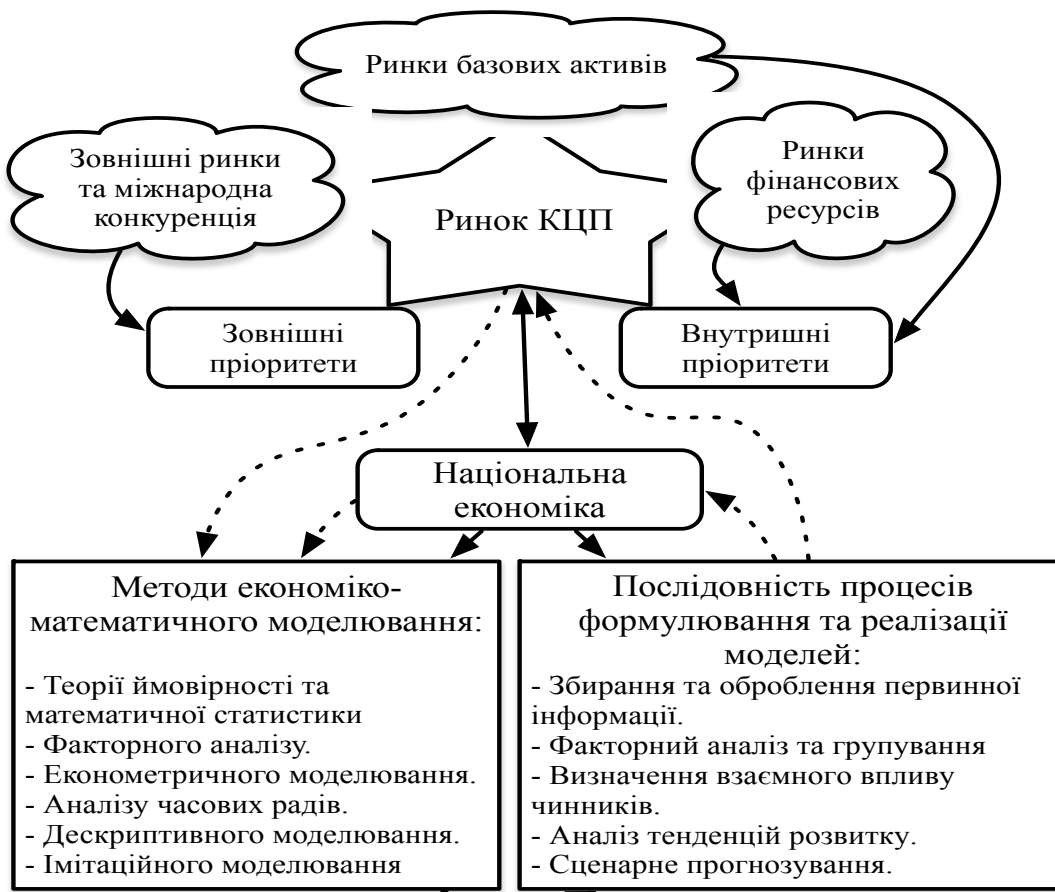

Рис. 4. Концептуальний підхід до моделювання структурних та часових властивостей на ринку корпоративних цінних паперів

Джерело: побудовано автором.

Аналіз ринку корпоративних цінних паперів за період 2004-2018 рр. показав, що корпоративні облигації як фінансовий інструмент ринку забезпечують ефективне джерело довготермінового фінансування та підвищують стабільність фінансових ринків (рис. 5).

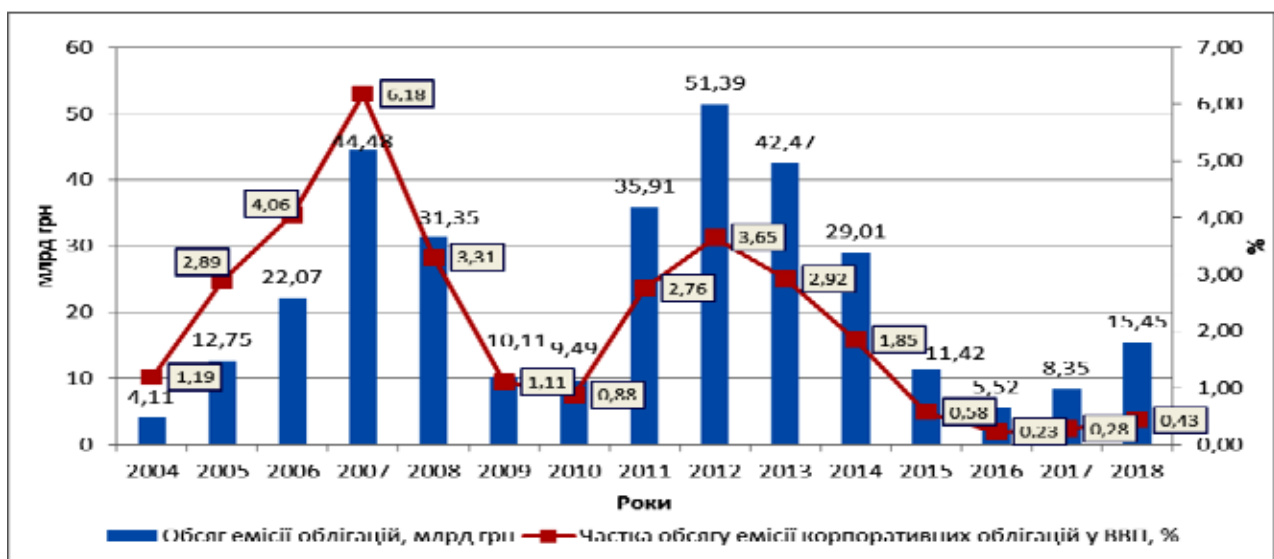

Рис. 5 Динаміка емісії корпоративних облигацій та її частка у ВВП у 2004–2018 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних Державної служби статистики України та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Зазначено, що з 2004 р. відбувається поступове зростання обсягів емісії корпоративних облігацій. Якщо в 2004 р. обсяг випусків становив 4,11 млрд грн, то в 2012 р. цей показник збільшився до 51,39 млрд грн, а уже в 2018 р. значно зменшився і дорівнював 15,45 млрд грн. Частка корпоративних облігацій у ВВП України зросла з 1,19 % в 2004 р. до 6,18 % в 2007 р. З 2008 по 2010 рік відбувається різкий спад, який пояснюється кризою на світовому ринку. Але в 2010 році знову відбувається збільшення обсягу випусків (9,49 млрд грн), а вже у 2011 р. – 35,91 млрд грн. Починаючи з 2013 р. обсяг випусків зменшується, що пов'язано з нестабільною політичною та економічною ситуацією в Україні. Проте у 2018 р. показник збільшився порівняно з 2017 р. майже в два рази, але частка корпоративних облігацій у ВВП України у 2018 р., яка становила 0,43 %, є меншою за показник 2004 р. на 0,76 в. п.

Найбільшим сегментом вітчизняного ринку цінних паперів є ринок акцій. Поступове зростання обсягу емісії акцій, за виключенням 2018 року, супроводжувалося збільшенням кількості компаній, що котируються на національних біржах (рис. 6).

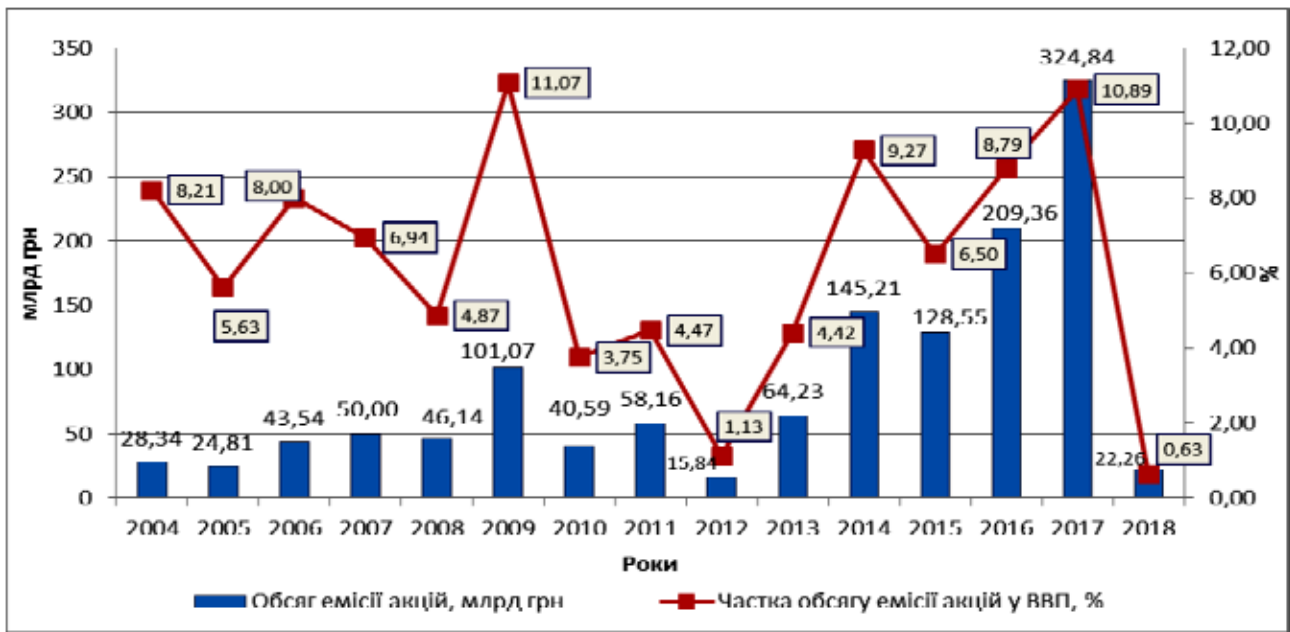

Рис. 6. Динаміка емісії акцій та її частка в ВВП України в 2004–2018 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних Державної служби статистики України та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Однією з передумов, що вплинула на зростаючу динаміку розвитку ринку акцій до 2018 року стала сприятлива макроекономічна динаміка, а саме: економічне зростання в галузях економіки, активізація інвестиційних процесів та зміцнення міжгалузевих зв'язків. Також на позитивну динаміку розвитку ринку акцій мали вплив: синергетичний ефект (введення в дію обов'язкових умов для фондових бірж щодо здійснення торгівельної діяльності на ринку сприяло збільшенню обсягів торгівлі акціями, а забезпечення ліквідності та прозорості підвищило інвестиційну привабливість й ділову активність

емітентів) та зростання капіталізації ринку акцій. Проте у 2018 році динаміка емісії акцій мала негативну тенденцію.

Моделювання динаміки на ринку корпоративних цінних паперів України за допомогою запропонованої в роботі дескриптивної моделі регулювання ринку корпоративних цінних паперів дозволило зробити наступні висновки. По-перше, найбільш статистично значущими торговельними майданчиками виступають ФБ «Перспектива», Українська біржа та ПФТС, що визначаються подібною динамікою щомісячних торгів та можуть бути віднесені до однієї групи – активні учасники ринку корпоративних цінних паперів. По-друге, із внутрішніх пріоритетів найбільш суттєвий вплив на розвиток ринку корпоративних цінних паперів чинять показники інфляції (індекс споживчих цін), показники розвитку економіки (індекс виробництва базових галузей) та процентні ставки за альтернативними фінансовими інструментами (процентні ставки по новим депозитам депозитних корпорацій). При цьому перші два показники мають позитивний вплив на приріст цін на корпоративні цінні папери, а останній – негативний. По-третє, обсяги випуску корпоративних цінних паперів та курс національної валюти не суттєво впливають на розвиток ринку корпоративних цінних паперів, зокрема, перші визначається незначним негативним впливом на динаміку цін корпоративних цінних паперів, а другі – незначним позитивним впливом.

Визначено, що необхідною умовою ефективного розвитку ринку корпоративних цінних паперів є укрупнення та консолідація фондових бірж та інших організаторів торгівлі на ринку. Також необхідним є вдосконалення інфраструктури ринку та забезпечення її надійного та ефективного функціонування. Для завершення розпочатої інфраструктурної реформи слід удосконалити законодавство щодо клірингової діяльності.

Запропоновано основні напрями підвищення ефективності функціонування національного ринку корпоративних цінних паперів, а саме: розробка ефективної системи державного регулювання ринків капіталу з метою контролю за дотриманням вимог законодавства, запобігання шахрайству; формування середовища інформаційної відкритості ринку цінних паперів, удосконалення системи розкриття інформації про діяльність корпоративних підприємств; здійснення випуску та обігу державних та муніципальних цінних паперів, а також вирішення на державному рівні комплексу питань щодо вільного обігу в Україні цінних паперів іноземних компаній і цінних паперів резидентів за її межами; вдосконалення інфраструктури ринку та забезпечення її надійного та ефективного функціонування.

Збільшення рівня конкурентоспроможності та ефективності функціонування національного ринку корпоративних цінних паперів можливе лише у випадку послідовної реалізації стратегічних та тактичних завдань, які повинні бути відображені в змінах нормативно-правових актів, етики поведінки на ринку топ-менеджменту корпорацій та органів державної влади, обов'язково орієнтуючись на традиції й норми європейського права та корпоративної культури.

Проаналізувавши зарубіжний досвід та ситуацію на вітчизняному ринку корпоративних цінних паперів, а також основні підходи щодо підвищення ефективності функціонування національного ринку корпоративних цінних паперів, зроблено висновок, що майбутнє ринку фактично неможливе без реформування більшості його сегментів та підсистем. В цьому контексті представлено механізм поетапного підвищення рівня конкурентоспроможності національного ринку корпоративних цінних паперів.

Запропонований в роботі поетапний механізм підвищення рівня конкурентоспроможності національного ринку цінних паперів дозволить поступово вирішити зазначені у дослідженні проблеми з урахуванням його особливостей. Послідовний підхід дозволить змінювати ринок частково, по секторах, що у свою чергу зменшить імовірність виникнення ризиків, адже поетапне реформування сегментів ринку цінних паперів дозволить виявити недоліки у фінансовій політиці держави ще на початковому етапі (на основі взаємозалежності ключових показників ринку) та вчасно їх усунути. Також поетапний підхід дозволяє зробити процес реформування ринку більш еластичним, адаптованим до нових змін на зовнішньому ринку. Кінцевим результатом повинно стати створення конкурентоспроможного внутрішнього ринку корпоративних цінних паперів та його інтеграція до світового фінансового ринку (зокрема ринку ЄС).

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано нове вирішення важливого наукового завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад функціонування національного ринку корпоративних цінних паперів та розробка на цій основі науково-практичних рекомендацій щодо формування механізму регулювання його розвитком.

Здійснене дослідження дозволило зробити наступні висновки.

1. Узагальнення теоретичних аспектів розвитку ринку корпоративних цінних паперів в контексті його регулювання є вихідним моментом для його вдосконалення. Ринок цінних паперів, як складова ринку фінансових послуг, являє собою систему економічних відносин з приводу купівлі-продажу товару особливого роду (цінних паперів), який має споживчу і мінову вартість та спрямований на підвищення рівня розвитку фінансового ринку країни в цілому. В роботі досліджено наявні теоретичні підходи до визначення сутності та особливостей процесу регулювання ринку корпоративних цінних паперів, що дозволило виокремити його ключові характеристики та складові. Це стало теоретичним базисом для розробки пропозицій щодо формування механізму регулювання розвитком такого ринку.

2. Розвиток економіки України неможливий без застосування цінних паперів як фінансових інструментів залучення капіталу в корпоративний сектор. Саме тому ринок корпоративних цінних паперів в умовах сьогодення є важливим та необхідним механізмом для функціонування національної економіки, який забезпечує рух коштів від власників тимчасово вільних коштів

до одержувачів інвестицій, забезпечуючи при цьому ефективний перерозподіл фінансових ресурсів та сприяючи економічному розвитку країни.

3. Стан ринку корпоративних цінних паперів є важливою складовою фінансового сектора економіки і регулятором процесів ринкової системи країни. Зазначено, що основними характеристиками функціонування ринку є його цілісність, централізація, прозорість, застосування системи електронного обігу цінних паперів. Виділено основні етапи становлення й розвитку ринку корпоративних цінних паперів в Україні з метою виявлення негативних тенденцій та визначення інструментарію їх нейтралізації, що уможливило підвищення рівня інвестиційного потенціалу ринку.

4. Розроблено концептуальні підходи до формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів з метою забезпечення стійкого розвитку такого ринку з огляду на міжнародний досвід регулювання та досягнення економічного і суспільного ефекту – збільшення ліквідності ринку та прозорості операцій, що здійснюються на ньому. Відповідно до запропонованих концептуальних підходів реалізація поставлених завдань може бути досягнута з використанням механізму, що включає: інфраструктурне, інформаційне та методологічне забезпечення ринку корпоративних цінних паперів. Зазначено, що на функціонування та розвиток ринку корпоративних цінних паперів впливають три групи чинників, а саме: інфраструктурні, ринкові та фінансові.

5. Інфраструктура ринку корпоративних цінних паперів є однією з важливих характеристик ринкової системи, яка представлена певними елементами й включає групи суб'єктів та функціональні зв'язки між ними. Перехід України до цивілізованих ринкових відносин повинен здійснюватися шляхом модернізації засобів управління, розвитку процесів акціонування підприємств, біржової системи та інших елементів ринкової інфраструктури. У свою чергу, добре розвинена та розгалужена інфраструктура ринку корпоративних цінних паперів мінімізує рівень трансакційних витрат в економічній системі країни.

6. З'ясовано, що для формування сприятливих передумов для ефективної торгівлі фінансовими активами важливу роль відіграє інформаційне забезпечення ринку корпоративних цінних паперів, що включає: інформацію щодо емітентів, статистичні дані щодо цінних паперів, дані щодо фондових індексів, інформацію інформаційно-рейтингових агентств. Для своєчасного отримання фінансової інформації учасниками ринку необхідно забезпечити її повноту, достовірність та адекватність. Це є проявом сильної форми інформаційної ефективності ринку цінних паперів. З іншої сторони, ефективність інформаційного забезпечення знаходиться під прямим впливом методологічного забезпечення, для удосконалення якого у роботі запропоновано основні напрями модернізації результативних показників функціонування ринку та імплементації зарубіжного досвіду його регулювання.

7. Проведений аналіз свідчить про відсутність в Україні чіткої тенденції концентрації корпоративних облігацій, що є негативним явищем і вказує на нестабільність функціонування ринку. Вітчизняні компанії, які спроможні

конкурувати на внутрішньому та міжнародному ринках цінних паперів небагато, що є наслідком низького рівня капіталізації компаній і небажанням менеджменту корпорацій радикально змінювати ситуацію та корегувати прийняту стратегію.

8. Розроблено модель регулювання ринку корпоративних цінних паперів в умовах динамічного зовнішнього середовища, в основі якої покладено аналіз його структурних та часових властивостей, що уможливорює оцінювати та прогнозувати й впливати на тенденції та ефективність розвитку ринку корпоративних цінних паперів. Проведене дослідження за допомогою методів економетричного моделювання дало змогу виявити залежність динаміки цін на корпоративні цінні папери від внутрішніх пріоритетів; від зовнішніх пріоритетів (курсу національної валюти до дол. США); від випуску корпоративних цінних паперів та динаміки часу. Апробація запропонованої дескриптивної моделі свідчить, що найбільш суттєвий вплив на розвиток ринку корпоративних цінних паперів чинять такі показники, як інфляція, рівень розвитку економіки; процентні ставки за альтернативними фінансовими інструментами. При цьому ці показники можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на приріст цін на корпоративні цінні папери.

9. Запропоновано механізм підвищення рівня конкурентоспроможності національного ринку цінних паперів, який дозволить вирішувати проблеми ринку корпоративних цінних паперів поступово, що зменшить імовірність виникнення ризиків. Кінцевим результатом має стати створення конкурентоспроможного внутрішнього ринку корпоративних цінних паперів та його інтеграція до світового фінансового ринку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях та виданнях, внесених до наукометричних баз даних:

1. **Стабіас С. М.,** Кужелев М. О. Інноваційні методи кредитування корпоративного сектору економіки в умовах динамічного зовнішнього середовища. *Проблеми и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках ЧЭС и ГУАМ.* 2013. № 8. С. 231-235. [фахове видання]. (0,7 д. а.). *Особистий внесок автора: проаналізовано тенденції розвитку методів кредитування корпоративного сектору економіки та виділено недоліки його функціонування (0,35 д. а.).*

2. **Стабіас С. М.,** Кужелев М. О. Основні напрямки формування системи корпоративної соціальної відповідальності в Україні. *Актуальні проблеми економічного розвитку: зовнішньоекономічні, виробничі та екологічні аспекти.* 2013. Вип. XIV. С. 24–33. [фахове видання]. (0,8 д. а.). *Особистий внесок автора: досліджено стан системи корпоративної соціальної відповідальності в Україні (0,4 д. а.).*

3. **Стабіас С. М.,** Кужелев М. О. Порівняння стратегій управління портфелем цінних паперів на фондовому ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки.* 2014. Вип. 5(4). С. 67–70. [фахове видання]. (0,45 д. а.). *Особистий внесок автора:*

здійснено порівняльний аналіз різних форм управління портфелем цінних паперів (0,25 д. а.).

4. **Стабіас С. М.**, Кужелев М. О., Брітченко І. Г. Аналіз розвитку національного ринку корпоративних цінних паперів в умовах європейської інтеграції. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Економіка*. 2015. Вип. 1 (3). С. 237–242. [фахове видання]. (0,8 д. а.). *Особистий внесок автора: проаналізовано тенденції розвитку національного ринку корпоративних цінних паперів (0,3 д. а.).*

5. **Стабіас С. М.**, Головенко І. П. Пріоритети розвитку ринку цінних паперів: регресійний аналіз. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2017. № 1. С. 85–93 (0,6 д. а.). [фахове видання]. *Особистий внесок автора: визначено фактори, що стимулюють вихід емітентів та інвесторів на ринок цінних паперів (0,3 д. а.).*

6. **Стабіас С. М.** Генеза ринку корпоративних цінних паперів України. *Економіка та суспільство*. 2017. № 9. С. 1047–1052. [фахове видання]. (0,5 д. а.).

7. **Стабіас С. М.** Економічний зміст регулювання ринку корпоративних цінних паперів. *Вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2017. Вип. 2 (50). С. 286–290. [Міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus, CrossRef*; фахове видання]. (0,5 д. а.).

8. **Стабіас С. М.** Концепція формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. Вип. 28 (2). С. 105–109. [Міжнародна наукометрична база: *Index Copernicus*; фахове видання]. (0,5 д. а.).

9. **Стабіас С. М.**, Кужелев М. О., Плахотнюк В. В. Пріоритетні напрями підвищення конкурентоспроможності національного ринку корпоративних цінних паперів. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Економіка*. 2018. Вип. 2 (10). С. 20–28. [Міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus, ResearchBib, InfoBase Index*; фахове видання]. (0,6 д. а.). *Особистий внесок автора: запропоновано шляхи підвищення конкурентоспроможності національного ринку корпоративних цінних паперів (0,2 д. а.).*

10. **Serhij Stabias**, Mykhailo Kuzheliev, Ihor Rekunenکو, Antonina Boldova, Maksym Zhytar. Modeling of structural and temporal characteristics in the corporate securities market of Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*. 2019. № 16(2). P. 260–269. [Міжнародні наукометричні бази: *Scopus, Academic Resource Index, OCLC WorldCat*; фахове видання]. (1 д. а.). *Особистий внесок автора: запропоновано метод лінійної інтерполяції для оцінки часових властивостей корпоративних цінних паперів в умовах невизначеності ринку (0,2 д. а.).*

11. **Stabias S. M.**, Kuzhelev M. O., Zhytar M. O., Nemsadze G.G. Analysis of the current state of the corporate securities market of Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : збірник наукових праць*. 2019. Вип. 2(29). С. 150–158. [Міжнародні наукометричні бази: *Web of Science, Index*

Sopernicus; фахове видання]. (1 д. а). Особистий внесок автора: проведено аналіз основних тенденцій і закономірностей розвитку фондового ринку (0,2 д. а.).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

12. **Стабіас С. М.**, Кужелев М. О. Вдосконалення механізму кредитування корпоративного сектора економіки в умовах динамічного зовнішнього середовища. *Strategiczne pytania swiatowej nauki – 2013: Materiały IX Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji (Przemysł, 07-15 lutego 2013 roku). Volume 2. Ekonomiczne nauki.: Przemysł. Nauka i studia. 2013. P. 18-22. (0,3 д. а.). Особистий внесок автора: досліджено основні проблеми кредитування корпоративного сектора економіки (0,15 д. а.).*

13. **Стабіас С. М.**, Кужелев М. О. Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: стан та напрями вдосконалення. *Фінансовий і банківський менеджмент: досвід та проблеми: тези доп. і виступів XV міжнар. наук. конф. студентів і молодих вчених (м. Донецьк, 20-21 листопада 2013 р.). Донецьк : Юго-Восток, 2013. С. 68–69. (0,1 д. а.). Особистий внесок автора: досліджено основні напрями удосконалення корпоративної соціальної відповідальності в Україні (0,05 д. а.).*

14. **Стабіас С. М.**, Кужелев М. О., Брітченко І. Г. Розвиток ринку корпоративних цінних паперів в умовах трансформації економіки України. *Інвестиційно-інноваційні засади розвитку національної економіки в ринкових умовах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород-Мукачеве, 24–25 квітня 2015 р.). Ужгород-Мукачеве : Вид-во “Карпатська вежа”, 2015. С. 51–52. (0,1 д. а.). Особистий внесок автора: досліджено основні напрями розвитку ринку корпоративних цінних паперів в Україні (0,05 д. а.).*

15. **Стабіас С. М.**, Кужелев М. О. Аналіз актуальних тенденцій розвитку ринку корпоративних цінних паперів України. *Розвиток фінансового ринку в Україні: проблеми та перспективи: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (м. Полтава, 11 листопада 2015 р.). Полтава : ПолтНТУ, 2015. С. 143–146. (0,2 д. а.). Особистий внесок автора: досліджено основні тенденції розвитку ринку корпоративних цінних паперів в Україні (0,1 д. а.).*

16. **Стабіас С. М.** Чинники формування ринку корпоративних цінних паперів. *Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектора України: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 20–22 березня 2018 р.). Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. С. 79–81. (0,2 д. а.).*

17. **Стабіас С. М.** Інфраструктурне забезпечення функціонування ринку корпоративних цінних паперів. *Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 26-27 лютого 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. С. 131–133. (0,2 д. а.).*

18. **Стабіас С. М.** Тенденції розвитку ринку корпоративних облігацій в Україні. *Проблеми розвитку фінансових інститутів ЄС: збірник матеріалів*

міжнародної наукової конференції (м. Київ, 27 лютого 2019 р.). Київ : ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України», 2019. С. 152–155. (0,2 д. а.).

19. Стабіас С. М. Проблемні аспекти інформаційного забезпечення функціонування ринку корпоративних цінних паперів. *Актуальні проблеми менеджменту та фінансів в сучасних глобалізаційних процесах*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ірпінь, 14 березня 2019 р.). Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. С. 272–275. (0,2 д. а.).

АНОТАЦІЯ

Стабіас С. М. Ринок корпоративних цінних паперів: регулювання та пріоритети розвитку. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Чернігівський національний технологічний університет Міністерства освіти і науки України. – Чернігів, 2019.

У дисертації поглиблено теоретико-методичні засади і обґрунтовано науково-практичні рекомендації щодо формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів в Україні та забезпечення умов його розвитку. Обґрунтовано теоретичні аспекти регулювання ринку корпоративних цінних паперів. Удосконалено понятійний апарат функціонування ринку корпоративних цінних паперів у сучасних умовах розвитку країни. Розроблено концептуальні підходи до формування механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів, складовими яких визначено принципи, завдання, методи та підсистеми забезпечення регулювання та розвитку ринку корпоративних цінних паперів.

Значну увагу приділено розгляду елементів механізму регулювання ринку корпоративних цінних паперів. Проаналізовано інфраструктурне забезпечення функціонування ринку корпоративних цінних паперів, зокрема сучасний стан фондових бірж України. З урахуванням теоретичних особливостей розвитку сучасних фінансових ринків в умовах динамічного зовнішнього середовища сформульовано концептуальний підхід до моделювання структурних та часових властивостей на ринку корпоративних цінних паперів.

Дослідження поточного стану ринку корпоративних цінних паперів дало змогу виділити основні проблеми, які заважають ринку корпоративних цінних паперів ефективно виконувати своє основне завдання щодо перерозподілу фінансових ресурсів в реальний сектор економіки. Запропоновано стратегічні напрями поетапного підвищення конкурентоспроможності національного ринку корпоративних цінних паперів, які враховують сучасні тенденції розвитку міжнародних фінансових ринків.

Ключові слова: ринок корпоративних цінних паперів, акції, облігації, фондова біржа, інфраструктура ринку, фінансові інструменти.

АННОТАЦИЯ

Стабиас С. М. Рынок корпоративных ценных бумаг: регулирование и приоритеты развития. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – Черниговский национальный технологический университет Министерства образования и науки Украины. – Чернигов, 2019.

В диссертации углубленно теоретико-методические основы и обоснованно научно-практические рекомендации по формированию механизма регулирования рынка корпоративных ценных бумаг в Украине и обеспечения условий его развития. Обоснованы теоретические аспекты регулирования рынка корпоративных ценных бумаг. Усовершенствован понятийный аппарат функционирования рынка корпоративных ценных бумаг в современных условиях развития страны. Разработаны концептуальные подходы к формированию механизма регулирования рынка корпоративных ценных бумаг, составляющими которых определены принципы, задачи, методы и подсистемы обеспечения регулирования и развития рынка корпоративных ценных бумаг.

Значительное внимание уделено рассмотрению элементов механизма регулирования рынка корпоративных ценных бумаг. Проанализированы инфраструктурное обеспечение функционирования рынка корпоративных ценных бумаг, в частности современное состояние фондовых бирж Украины. С учетом теоретических особенностей развития современных финансовых рынков в условиях динамичной внешней среды сформулирован концептуальный подход к моделированию структурных и временных свойств на рынке корпоративных ценных бумаг.

Исследование текущего состояния рынка корпоративных ценных бумаг позволило выделить основные проблемы, которые мешают рынка корпоративных ценных бумаг эффективно выполнять свою основную задачу по перераспределению финансовых ресурсов в реальный сектор экономики. Современное состояние рынка корпоративных ценных бумаг Украины определяется степенью его интегрированности в мировой рынок капиталов и характером глобализационных процессов, но важно также учитывать и внутренние факторы экономического, политического и социального характера. Повышение эффективности деятельности на национальном рынке корпоративных ценных бумаг позволит сделать его более привлекательным для отечественных и иностранных инвесторов. Выделены основные мероприятия по интеграции украинского рынка ценных бумаг в мировой финансовый рынок.

Исследована дескриптивную модель регулирования рынка корпоративных ценных бумаг, в основе которой лежит анализ его структурных и временных свойств, что позволяет оценивать, прогнозировать и влиять на тенденции и эффективность его развития.

Предложены стратегические направления поэтапного повышения конкурентоспособности национального рынка корпоративных ценных бумаг, учитывающих современные тенденции развития международных финансовых рынков.

Ключевые слова: рынок корпоративных ценных бумаг, акции, облигации, фондовая биржа, инфраструктура рынка, финансовые инструменты.

ANNOTATION

Stabias S. M. Market of corporate securities: regulation and priorities of development. – Manuscript.

The thesis for the degree of the Candidate of Economic Sciences, specialty 08.00.08 – Money, Finances and Credit. – Chernihiv National University of Technology, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Chernihiv, 2019.

The thesis contains in-depth theoretical and methodological bases and reasonable scientific and practical recommendations on the formation of a mechanism for regulating the corporate securities market in Ukraine and ensuring its development conditions. Theoretical aspects of regulation of corporate securities market are justified. The conceptual apparatus of the corporate securities market functioning in the modern conditions of the country development has been improved. Conceptual approaches have been developed to the formation of a mechanism for regulating the corporate securities market, the components of which define principles, tasks, methods and subsystems for ensuring regulation and development of the corporate securities market.

Considerable attention is paid to the consideration of elements of the mechanism of regulation of the corporate securities market. Infrastructure support of corporate securities market functioning, in particular, current state of stock exchanges of Ukraine was analyzed. Taking into account the theoretical peculiarities of the development of modern financial markets in the conditions of a dynamic external environment, a conceptual approach to modeling structural and temporal properties in the corporate securities market has been formulated.

The study of the current state of the corporate securities market made it possible to highlight the main problems that prevent the corporate securities market from effectively performing its main task of redistributing financial resources to the real sector of the economy. Strategic directions of gradual increase of competitiveness of the national market of corporate securities, taking into account modern trends of development of international financial markets, are proposed.

Keywords: corporate securities market, shares, bonds, stock exchange, market infrastructure, financial instruments.